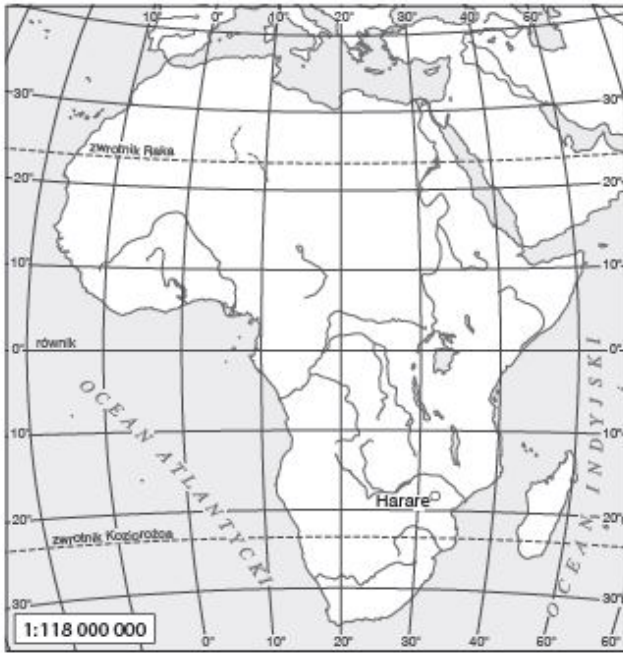

Imię i nazwisko

1 Na podstawie mapy konturowej zamieszczonej poniżej wykonaj polecenia 1–2.

(.... /5 pkt)

Zaznacz literami obiekty geograficzne, których nazwy podano poniżej.

- B. Kotlina Konga.
- C. Morze Czerwone.
- D. Niger.
- E. Atlas.
- F. Tanganika.

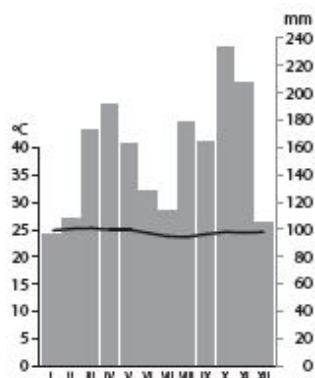
2 Zaznacz punkty, w których opisano atrakcje turystyczne Kenii.

(.... /3 pkt)

- A. Migracje wielkich stad antylop gnu nad rzekę Mara.
- B. Wejście na szczyt Batian.
- C. Zwiedzanie piramid.
- D. Nurkowanie na rafie koralowej.
- E. Rejs po rzece Nil.

3 Na podstawie klimatogramu oraz własnej wiedzy zaznacz prawidłowe dokończenia zdań.

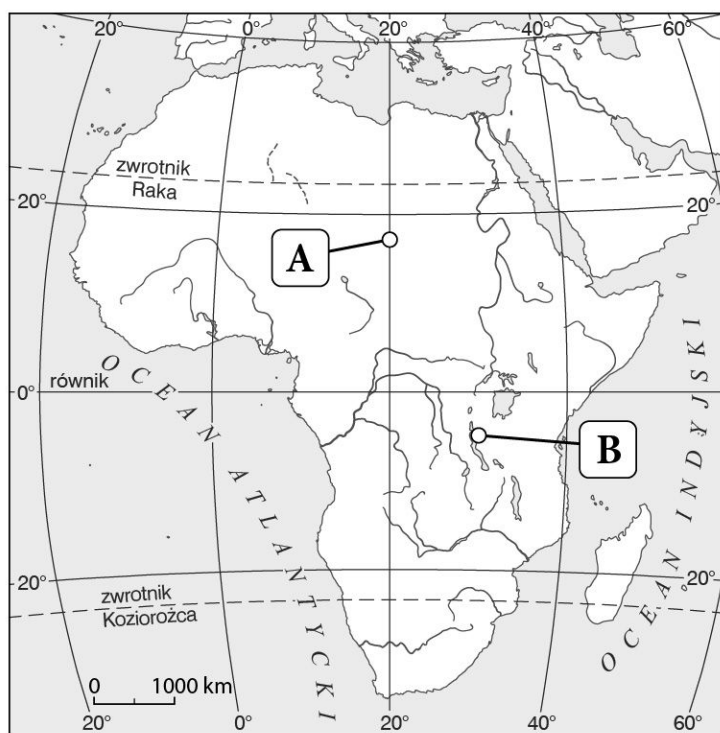
(.... /2 pkt)

- a) Klimatogram wykonano na obszarze występowania klimatu
 A. podzwrotnikowego morskiego.
 B. zwrotnikowego suchego.
 C. równikowego wybitnie wilgotnego.
 D. podrównikowego śródziemnomorskiego.
- b) W strefie klimatycznej, dla której wykonano diagram klimatyczny, występują
 A. wilgotny las równikowy i gleby czerwonożółte.
 B. sawanna i gleby cypranowe.
 C. roślinność śródziemnomorska i szaroziemie.
 D. wilgotny las równikowy i gleby górskie.

4 Na podstawie mapy wykonaj polecenia.

(.../2 pkt)

a) Podkreśl właściwe dokończenie zdania.

Procesem pustynnienia nie jest zagrożony obszar oznaczony literą **A** / **B**.

b) Podaj dwa skutki przyrodnicze procesu pustynnienia.

5 Do podanych nazw państw dopisz nazwy ich stolic.

(.../2 pkt)

- a) Kenia –.....
 b) Republika Południowej Afryki –.....

6 Poniżej przedstawiono klimatogram przedstawiający dane typowe dla jednego z klimatów występujących w Afryce. (.../4 pkt)

a) **Podkreśl właściwe informacje dotyczące strefy klimatyczno-roślinno-glebowej, dla której typowe dane przedstawiono na klimatogramie.**

A. Strefa klimatyczna:

równikowa, podrównikowa, zwrotnikowa, podzwrotnikowa

B. Strefa roślinna:

sawanny, lasy deszczowe, pustynie i półpustynie, makia

C. Strefa glebowa:

gleby cyrkonowe, gleby feralitowe, gleby cyrkonowoczerwone, szaroziemie i gleby pustynne

D. Obszar występowania:

okolice Przylądka Igelnego, Kotlina Konga, Kalahari, Wyżyna Wschodnioafrykańska

7 Dopasuj do wymienionych problemów głodu i niedożywienia po jednym przykładzie spośród podanych. (.... /3 pkt)

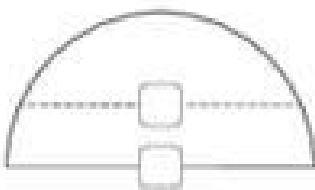
*rekultywacja gleb, obfite deszcze zenitalne,
eksplozja demograficzna, kurza ślepotą i anemia*

- a) Przyczyna głodu i niedożywienia –
- b) Skutek –
- c) Metoda walki z głodem i niedożywieniem –

8 Wskaż dwa czynniki utrudniające rozwój nowoczesnych działów gospodarki w Afryce. (.... /2 pkt)

- A. Niekorzystne warunki klimatyczne.
- B. Wyżynne ukształtowanie terenu.
- C. Niski poziom wykształcenia ludności.
- D. Bardzo duże zadłużenie zagraniczne.

9 Na podstawie schematu wykonaj polecenia. (.... /5 pkt)

a) **Dorysuj strzałki wskazujące kierunek wiania pasatów na półkuli północnej.**

b) **Wpisz w ramki na rysunku odpowiednie oznaczenia układów barycznych: N – niż baryczny, W – wyż baryczny.**

c) **Podkreśl właściwe dokończenia zdań.**

- A. Pasaty na półkuli północnej mają kierunek **północno-zachodni/ południowo-zachodni**.
- B. Skutkiem pasatów są deszcze **monsunowe / zenitalne**.
- C. W wyniku cyrkulacji pasatowej chłodne i suche powietrze nad zwrotnikami **opada / się unosi**.

10 Wymień trzy przyrodnicze przyczyny głodu i niedożywienia w Etiopii. (..../3 pkt)

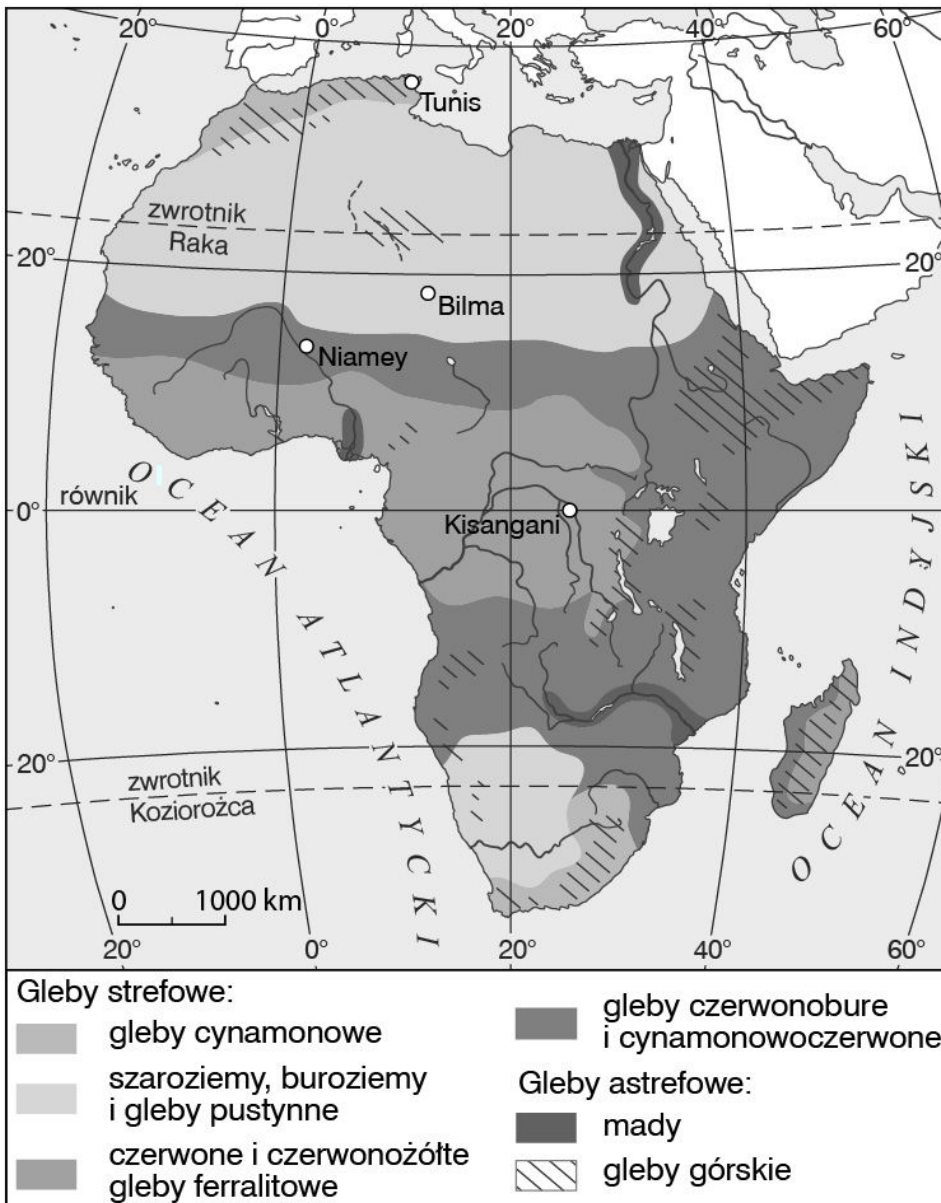
11 Dopisz literę E jeśli dana atrakcja turystyczna znajduje się w Etiopii lub literę K – jeśli jest w Kenii. (..../4 pkt)

1. Fort Jesus w Mombasie
2. Zwiedzanie wioski plemienia Mursi
3. Świątynie w Lalibeli
4. Święte gaje kaya ludu Mijikenda

12 Podkreśl nazwy dwóch państw, w których wartość PKB na osobę przekracza 5 tys. dolarów. (..../2 pkt)

Gabon, Sudan, Etiopia, Somalia, RPA, Madagaskar

13 Na podstawie mapy rozmieszczenia gleb w Afryce dopisz do wymienionych obszarów nazwy występujących tam typów gleb. (..../2 pkt)

A. Kotlina Konga –

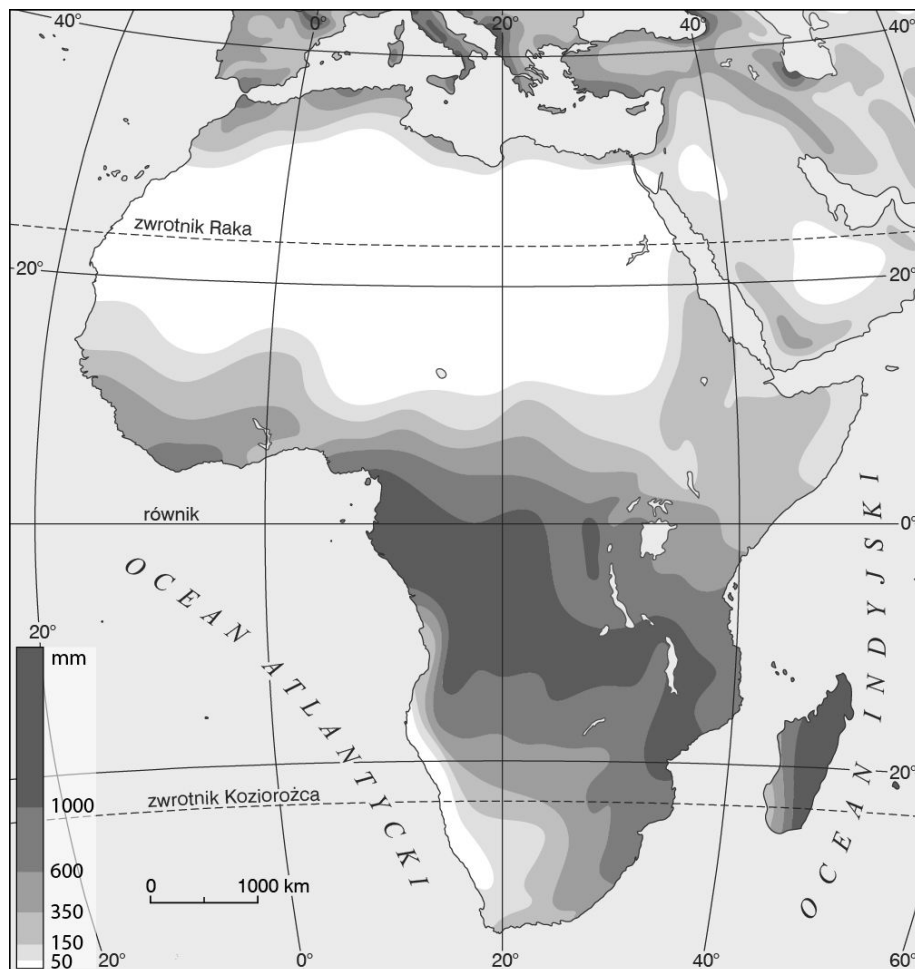
B. Półwysep Somalijski –

14 Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A lub B i jej uzasadnienie: 1, 2 lub 3. (..../1 pkt)

Warunki rozwoju rolnictwa w wielu regionach Afryki są

A.	korzystne,	dlatego	1.	wiele krajów importuje żywność.
B.	niekorzystne,		2.	Afryka jest samowystarczalna pod względem produkcji żywności.
			3.	większość państw eksportuje duże ilości żywności do Europy.

15 Poniżej zamieszczono mapę przedstawiającą sumę opadów atmosferycznych w Afryce od października do marca. (.../3 pkt)

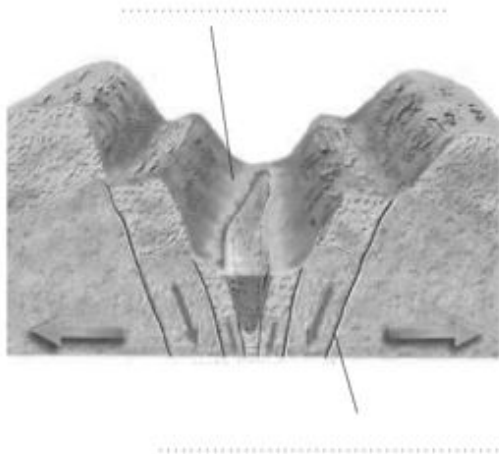

Oceń prawdziwość informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F, jeśli jest fałszywa.

1.	Większe sumy opadów atmosferycznych występują na półkuli południowej niż na półkuli północnej.	P	F
2.	Duże różnice między sumami opadów atmosferycznych na obszarach położonych wzdłuż zwrotnika Koziorożca są skutkiem oddziaływania prądów morskich.	P	F
3.	W RPA sumy opadów atmosferycznych są mniejsze niż w Egipcie.	P	F

16 Podpisz wskazane na schemacie elementy systemu Wielkich Rowów Afrykańskich.

(.../2 pkt)

17 Spośród podanych poniżej informacji wybierz te, które dotyczą Afryki. (.... /3 pkt)

- a) Powierzchnia: 30,3 mln km² 40,2 mln km²
 b) Ukształtowanie terenu: przewaga nizin przewaga wyżyn
 c) Największe jezioro: Tanganika Jezioro Wiktorii

18 Dopasuj odpowiednie hasła do podanych poniżej punktów. (.... /3 pkt)

Batian, Kilimandżaro, Nairobi, Jezioro Wiktorii, Masajowie, Lamu, Rezerwat Masai Mara, Mombasa, Mursi, Rezerwat Kakamega Forest, Jezioro Turkana

- A. Najwyższy szczyt Kenii -
- B. Najczęściej odwiedzany rezerwat Kenii -
- C. Miasto portowe w Kenii -

19 Połącz nazwę surowca mineralnego z nazwą kraju, na którego obszarze jest on wydobywany w znacznych ilościach. (.... /3 pkt)

1. ropa naftowa	A. Demokratyczna Republika Konga
2. węgiel kamienny	B. Egipt
3. rudy miedzi	C. RPA
	D. Sudan

20 Skreśl nazwę rośliny, której nie uprawia się w Afryce. (.... /1 pkt)

kukurydza, proso, kawa, kakao, burak cukrowy, banany, kauczuk

21 Literami ŻO oznacz cechy rolnictwa żarowo-odłogowego, a literą P – rolnictwa plantacyjnego. (.... /2 pkt)

1. Produkcja żywności na własne potrzeby.
2. Dominacja monokultury.
3. Użyźnianie gleby popiołem.
4. Duże nakłady finansowe

22 Wymień trzy bariery utrudniające rozwój gospodarczy Afryki. (.... /3 pkt)

23 Oceń prawdziwość informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F jeśli jest fałszywa. (.... /3 pkt)

1.	Kenia jest krajem bardzo zróżnicowanym pod względem etnicznym i kulturowym.	P	F

2.	Mombasa jest największym portem morskim Kenii.	P	F
3.	Ataki islamskich fundamentalistów w Nairobi w 2013 r. spowodowały spadek liczby turystów odwiedzających Kenię.	P	F

24 Wskaż dwie przyczyny trudnej sytuacji gospodarczej Afryki.

(.../2 pkt)

- A. Zbyt mała liczba osób zatrudnionych w rolnictwie.
- B. Kolonialna przeszłość kontynentu.
- C. Niedobór wykwalifikowanej kadry pracowniczej.
- D. Zbyt duży udział usług w strukturze PKB.

25 Wybierz zestaw, w którym znajdują się numery wyrażen charakteryzujących warunki rozwoju rolnictwa w Afryce.

(.../1 pkt)

- 1. Możliwość uprawy roślin przez cały rok.
- 2. Częste niszczenie upraw przez szkodniki.
- 3. Koncentracja upraw w rejonie Sahelu.
- 4. Problemy z ustaleniem przynależności gruntów.
- 5. Mały odsetek zatrudnionych w rolnictwie.

A. 1, 2, 3 B. 2, 3, 5 C. 3, 4, 5 D. 1, 2, 4

26 Zaznacz podpunkt, który nie opisuje przyczyn głodu i niedożywienia w Etiopii.

(.../1 pkt)

- A. Plaga szkodników.
- B. Bardzo wysoki przyrost naturalny.
- C. Położenie w pobliżu równika.
- D. Słaba jakość gleby.
- E. Pustynnienie.

27 Dopasuj nazwę państwa do cechy gospodarki, która go charakteryzuje (Uwaga: jedna z nazw nie pasuje do żadnego opisu).

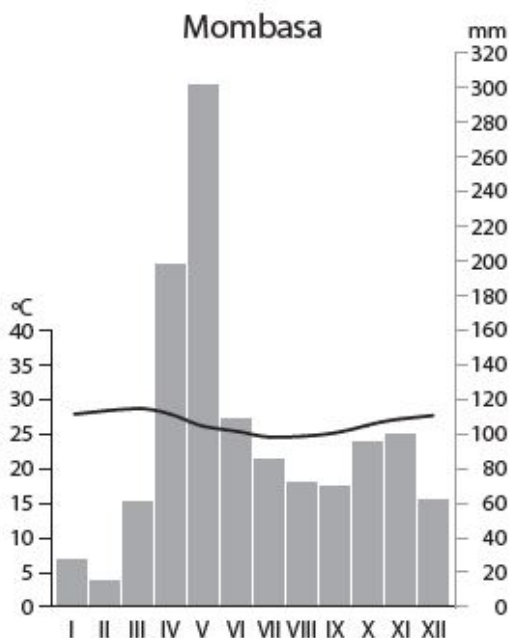
(.../3 pkt)

Angola, RPA, Seszele, Kenia

- 1) Udział turystyki w tworzeniu PKB tego kraju wynosi niemal 60%.
- 2) Najważniejszym surowcem eksportowym tego kraju jest ropa naftowa.
- 3) Kraj ten wykorzystuje na szeroką skalę system mobilnych płatności.

28 Na podstawie klimatogramu dla Mombasy wykonaj polecenia.

(.../3 pkt)

a) Podaj jedną cechę rozkładu temperatury powietrza.

b) Podkreśl właściwe uzupełnienie zdania.

Charakterystyczną cechą klimatu Mombasy jest **duża** / **mala** amplituda temperatury powietrza oraz występowanie **jednej** / **dwóch** pór deszczowych.

29 Uzupełnij schemat tak, aby prawidłowo przedstawiał układ stref klimatyczno-roślinno-glebowych Afryki, począwszy od równika. (.... / 2 pkt)

- A. Strefa pustyń i półpustyń.
- B. Strefa lasów równikowych.
- C. Strefa śródziemnomorska.
- D. Strefa sawann.

30 Literą P oznacz przyczyny, a literą S – skutki głodu i niedożywienia w Etiopii. (.... / 3 pkt)

1. Wyższa śmiertelność niemowląt.
2. Pustynnienie.
3. Pogorszenie sytuacji zdrowotnej społeczeństwa.

31 Podkreśl cechy afrykańskiego rolnictwa. (.... / 2 pkt)

- a) Duży odsetek pracujących w rolnictwie.
- b) Niska wydajność produkcji rolnej.
- c) Duże zużycie nawozów.

d) Rolnictwo oparte na uprawie pszenicy, kawy i owoców cytrusowych.

32 Znajdź błędy w poniższym tekście. Popraw błędne informacje na prawdziwe.

(.../2 pkt)

Kenia jest położona we wschodniej części Afryki, po obu stronach zwrotnika Raka. Od południowego wschodu graniczy z Oceanem Atlantyckim. We wschodniej części kraju dominują niziny porośnięte sawanną, zaś na zachodzie – obszary wyżynne i górskie. Z północy na południe Kenię przecina Wielki Rów Wschodni będący fragmentem Wielkich Rowów Afrykańskich.

błąd:, poprawnie:

błąd:, poprawnie:

33 Na północy kontynentu jest położona Aleksandria (31°N, 30°E). Na podstawie mapy oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

(.../4 pkt)

- a) Zaznacz położenie Aleksandrii kropką na mapie i wpisz obok literę A.
b) Podaj współrzędne Harare i wpisz je do tabeli.

Współrzędne geograficzne Harare	
Szerokość geograficzna	
Długość geograficzna	

c) Oblicz rozciągłość południkową w stopniach między Aleksandrią a Harare.

34 Wyjaśnij, dlaczego pomoc humanitarna docierająca do Etiopii z innych krajów nie jest najlepszym sposobem radzenia sobie z problemem głodu i niedożywienia.

(.../1 pkt)

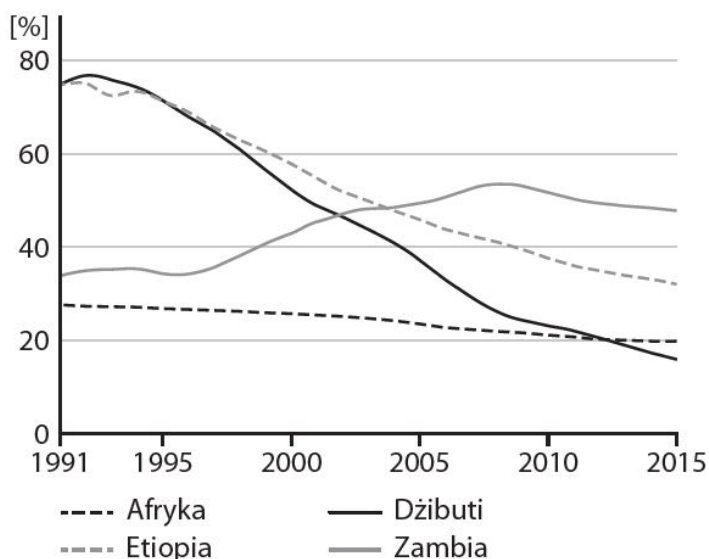
35 Podkreśl właściwe uzupełnienie zdań.

(.../3 pkt)

- A. Najmniej turystów jako cel swojej podróży wybiera **Afrykę Środkową / Południową**.
- B. Rify koralowe oraz zabytki starożytności można podziwiać w **Kenii / Egipcie**.
- C. Większość afrykańskich krajów ma **dobrze / słabo** rozwiniętą infrastrukturę turystyczną.

36 Na wykresie przedstawiono odsetek ludności niedożywionej w Afryce i wybranych krajach tego kontynentu.

(.../2 pkt)

Na podstawie danych uzupełnij luki w zdaniach.

Odsetek osób niedożywionych w Etiopii spadł od 1995 roku o ok.punktów procentowych.

Przykładem kraju, w którym odsetek osób niedożywionych w ostatnich latach nie ulega znacznemu zmniejszeniu, jest

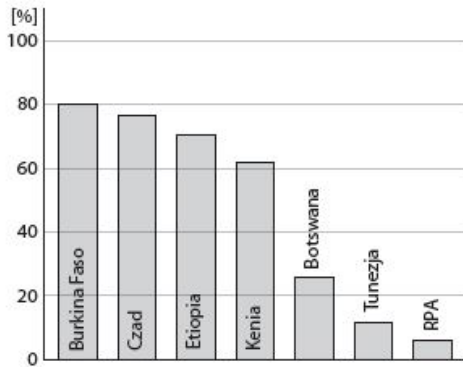
37 Spośród podanych niżej nazw podkreśl nazwy roślin plantacyjnych uprawianych w Afryce.

(.../2 pkt)

bananowce, kawowce, herbata, bawełna, ziemniaki

38 Oceń prawdziwość informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F, jeśli jest fałszywa.

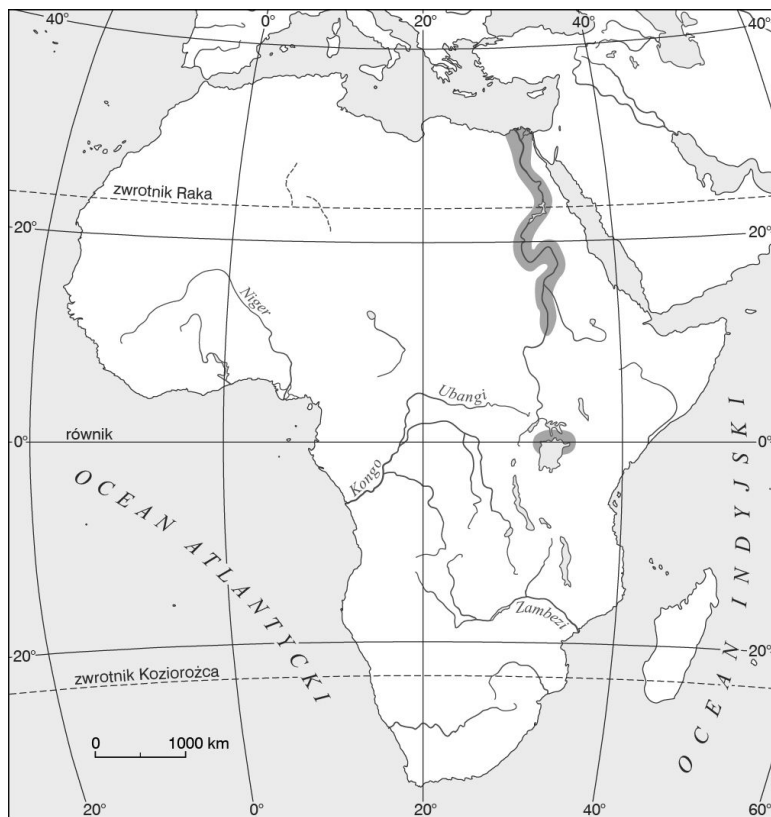
(.../3 pkt)

1.	W RPA więcej ludzi pracuje w przemyśle i usługach niż w rolnictwie.	P	F
2.	W Kenii w rolnictwie pracuje dwukrotnie więcej ludzi niż w Tunezji.	P	F
3.	Co drugi mieszkaniec Botswany pracuje w rolnictwie.	P	F

39 Na podstawie mapy wykonaj polecenia.

(.../2 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A lub B i jej uzasadnienie 1 albo 2.

Warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa w zaznaczonych na mapie miejscach są

A.	sprzyjające,	ponieważ	1.	charakteryzują się zbyt niskimi sumami opadów atmosferycznych i brakiem żyznych gleb.
B.	niesprzyjające,		2.	charakteryzują się odpowiednią ilością opadów atmosferycznych, niższymi wartościami temperatury powietrza oraz występowaniem żyznych gleb.

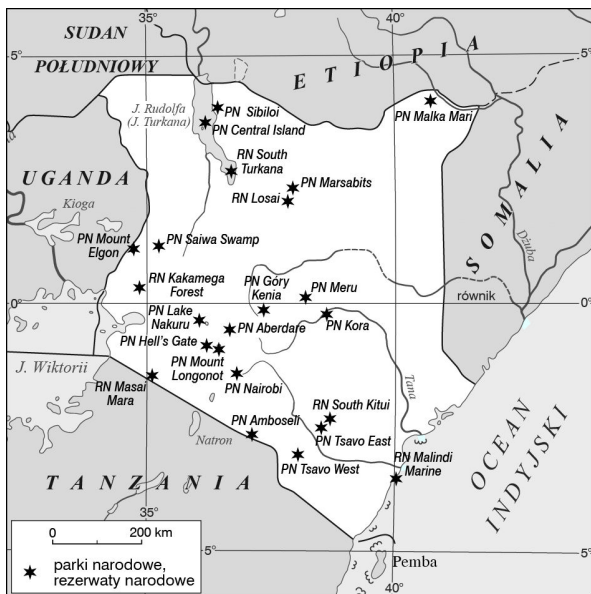
40 Skreśl w zdaniach błędne informacje dotyczące rolnictwa Afryki.

(.../3 pkt)

- A. Najtrudniejsze warunki przyrodnicze do rozwoju rolnictwa występują w *północnej / we wschodniej* części kontynentu.
 B. W Afryce przeważają *ogromne / małe* gospodarstwa rolne.
 C. Na plantacjach uprawia się głównie *proso i sorgo / bananowce i kakaowce*.

41 Na podstawie mapy prezentującej położenie parków narodowych i rezerwatów narodowych w Kenii wykonaj polecenia.

(.../4 pkt)

- a) Odczytaj nazwę parku narodowego położonego na $4^{\circ}12'N$; $40^{\circ}45'E$.
 b) Policz ilość parków narodowych położonych nad J. Turkana.
 c) Podaj nazwę parku narodowego położonego na granicy z Tanzanią.
 d) Podaj przybliżoną odległość między PN Saiwa Swamp a PN Kora.

42 Oceń prawdziwość informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F, jeśli jest fałszywa.

(.../3 pkt)

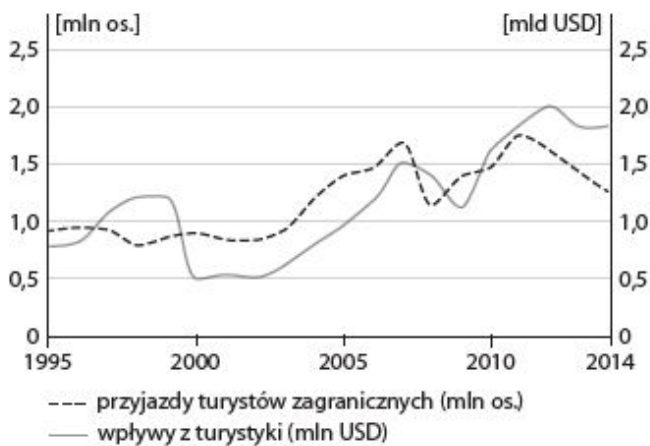
1.	Oddziaływanie ciepłego Prądu Kanaryjskiego przyczyniło się do powstania pustyni Namib.	P	F
2.	Uedy to suche koryta rzeczne.	P	F
3.	Najgłębszym jeziorem Afryki jest jezioro Czad.	P	F

43 Wymień trzy walory turystyczne Kenii.

(.../3 pkt)

44 Przeanalizuj wykres i uzupełnij zdania, skreślając błędną odpowiedź lub wpisując poprawne informacje.

(.../3 pkt)

W 1995 roku przyjechało do Kenii około mln turystów. W ostatnich latach notuje się **wzrost / spadek** liczby turystów. Proces ten rozpoczął się w roku.

45 Podkreśl właściwe dokończenia zdań.

(.../3 pkt)

- A. W strefie Sahelu dominują **pustynie i półpustynie / sawanny.**
- B. W strefie Sahelu najczęściej uprawia się **proso i sorgo / bawełnę i kakao.**
- C. Kierunek i rytm wędrówek nomadów jest związany z występowaniem **żywnych gleb / opadów atmosferycznych.**

46 Podaj dwie cechy rolnictwa plantacyjnego.

(.../2 pkt)

47 Podkreśl nazwę prądu morskiego, który przyczynił się do powstania pustyni Namib.

(.../1 pkt)

*ciepły Prąd Mozambicki, chłodny Prąd Benguelski,
chłodny Prąd Kanaryjski*

48 Podaj nazwy trzech afrykańskich jezior.

(.../1 pkt)

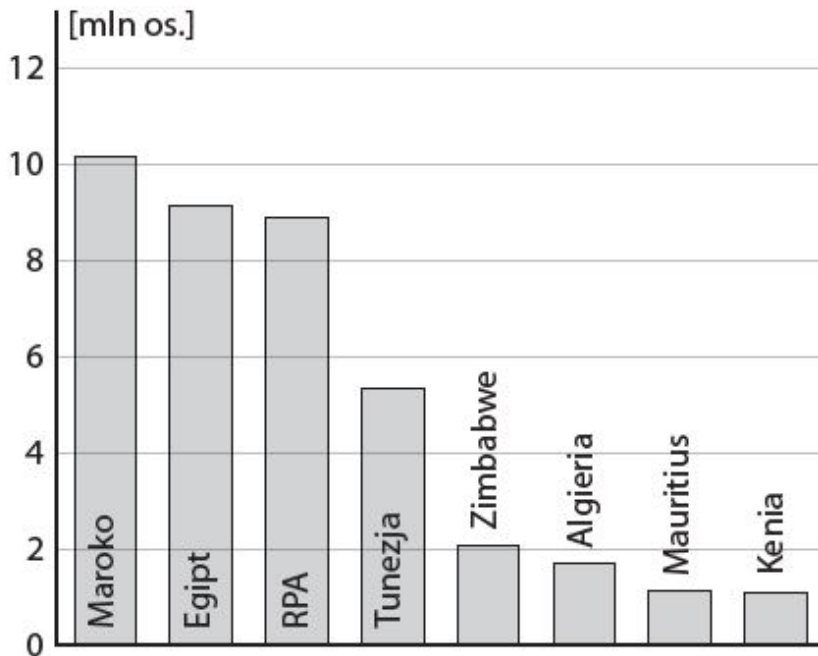
49 Oceń prawdziwość informacji. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F, jeśli jest fałszywa.

(.../2 pkt)

1.	Produkcja zwierzęca ma w Afryce większe znaczenie niż produkcja roślinna.	P	F
2.	W większości krajów afrykańskich infrastruktura transportowa jest bardzo dobrze rozwinięta.	P	F
3.	Afryka jest bardzo zasobna w surowce mineralne.	P	F

50 Uzupełnij informacje w zdaniach.

(.../3 pkt)

- A. W 2015 r. Egipt odwiedziło ok. turystów.
- B. Kenię odwiedziło o ok. mniej turystów niż RPA.
- C. Najliczniej odwiedzane kraje Afryki znajdują się w części kontynentu.

51 Wybierz zestaw, w którym opisano przyczyny spadku poziomu niedożywienia ludności Etiopii w ostatnich latach. (.... /1 pkt)

1. Zwiększenie wydatków na inwestycje drogowe, rolnictwo i edukację.
2. Powstanie nowych miejsc pracy.
3. Zastosowanie ulepszonych gatunków roślin żywieniowych.
4. Zwiększenie importu ryżu i pszenicy.
5. Przeniesienie upraw do innych krajów.

A. 1, 4, 5 B. 2, 3, 5 C. 1, 2, 3 D. 3, 4, 5

52 Zaznacz dwa podpunkty, w których wymieniono atrakcje turystyczne Etiopii. (.... /2 pkt)

- a) Rejsy po Jeziorze Wiktorii.
- b) Wyprawa na szczyt Ras Daszan.
- c) Nurkowanie wśród raf koralowych.
- d) Spotkanie z członkami plemienia Mursi.

53 Oceń prawdziwość informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F, jeśli jest fałszywa. (.... /3 pkt)

1.	Etiopia należy do najbiedniejszych państw świata.	P	F
2.	Etiopska gospodarka jest uzależniona od rolnictwa.	P	F
3.	Etiopia stanowi populamy cel wyjazdów turystycznych.	P	F

54 Dopisz do poniższych opisów właściwe nazwy obiektów geograficznych.

(.../3 pkt)

A. Stolica Etiopii –

B. Wyżyna znajdująca się we wschodniej części Etiopii –

C. Kraj sąsiadujący z Etiopią od wschodu –

55 Wybierz właściwe uzupełnienia zdań.

(.../3 pkt)

Etiopia jest położona na zachód / wschód od południka 0°. Znajduje się w zasięgu klimatu podrównikowego / równikowego. Kraj ten ma dostęp / nie ma dostępu do oceanu.

56 Podkreśl nazwy dwóch państw słabo rozwiniętych gospodarczo.

(.../2 pkt)

Egipt, Algieria, Tanzania, RPA, Czad

57 Skreśl nazwę państwa, w którym turystyka nie odgrywa znaczącej roli w tworzeniu PKB.

(.../1 pkt)

Kenia, Sudan, Seszele, Maroko, Tunezja

58 Poniżej opisano dwa problemy gospodarcze Afryki. Do każdego z nich dopisz jedną przyczynę.

(.../2 pkt)

1. Zahamowanie rozwoju turystyki w krajach północnej Afryki.

2. Ograniczenie możliwości rozwoju usług telekomunikacyjnych.

59 Oceń prawdziwość informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F, jeśli jest fałszywa.

(.../3 pkt)

1.	Afryka jest zasobna w surowce mineralne.	P	F
2.	W ostatnich latach w Afryce dynamicznie rozwijają się usługi telekomunikacyjne.	P	F
3.	W gospodarce Afryki zmniejsza się rola turystyki.	P	F

60 Uzupełnij poniższy schemat tak, aby przedstawiał kolejne etapy pustynnienia na obszarze Sahelu.

(.../2 pkt)

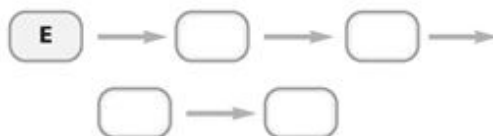
A. Katastrofalne susze oraz nadmierne wykorzystywanie zasobów wodnych, m.in. do nawadniania pól.

B. Zamienianie obszarów sawanny na pola uprawne.

C. Rozpowszechnianie osiadłego trybu życia.

D. Powiększanie obszarów pustynnych.

E. Wzrost liczby ludności.

61 Podkreśl nazwę obszaru o współrzędnych geograficznych 31°N, 31°E. Następnie zaznacz prawidłowe informacje w zamieszczonym poniżej zdaniu.

(.../3 pkt)

a) Sahara.

b) Delta Nilu.

c) Kotlina Czadu.

Obszar ten charakteryzuje się **bardzo małą** / **dużą** gęstością zaludnienia, ponieważ występują tam **sprzyjające** / **niesprzyjające** warunki klimatyczne i glebowe do osiedlania się ludności.

62 Oceń prawdziwość informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F, jeśli jest fałszywa.

(.../3 pkt)

1.	Oddziaływanie ciepłego Prądu Kanaryjskiego przyczyniło się do powstania pustyni Namib.	P	F
2.	Uedy to suche koryta rzeczne.	P	F
3.	Najgłębszym jeziorem Afryki jest jezioro Czad.	P	F

Imię i nazwisko

1 Na podstawie mapy konturowej zamieszczonej poniżej wykonaj polecenia 1–2.

(.... /5 pkt)

Zaznacz literami obiekty geograficzne, których nazwy podano poniżej.

- A. Madagaskar.
- B. Namib.
- C. Wyzyna Wschodnioafrykańska.
- D. Rzeka Kongo.
- E. Niasa.

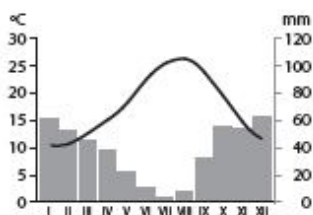
2 Zaznacz punkty, w których opisano atrakcje turystyczne Kenii.

(.... /3 pkt)

- A. Nurkowanie w Morzu Czerwonym.
- B. Wejście na szczyt Kilimandzaro.
- C. Podziwianie lodowców na Górze Kenia.
- D. Safari w Parku Narodowym Masai Mara.
- E. Zwiedzanie zabytków Mombasy.

3 Na podstawie klimatogramu oraz własnej wiedzy zaznacz prawidłowe dokończenia zdań.

(.... /2 pkt)

- a) Klimatogram wykonano na obszarze występowania klimatu
 - A. zwrotnikowego suchego.
 - B. podzwrotnikowego śródziemnomorskiego.

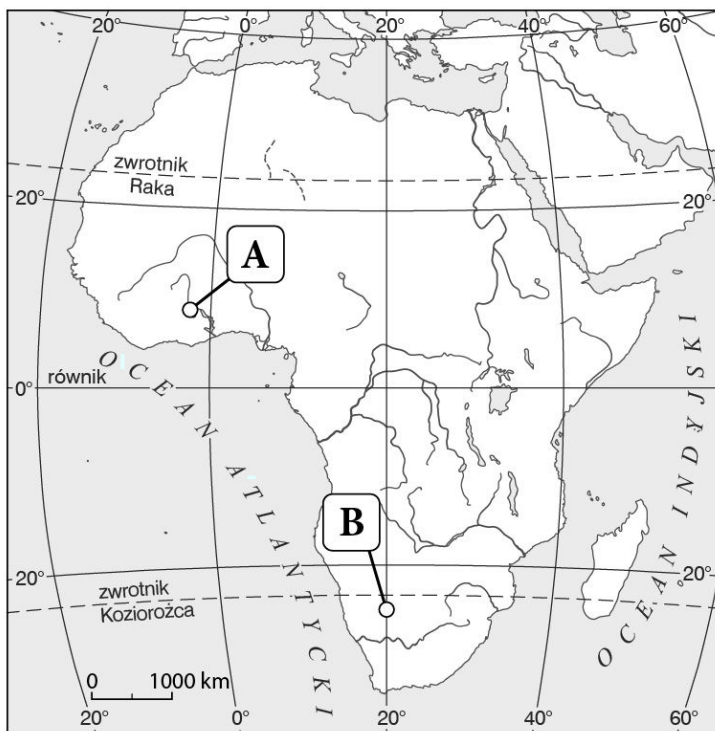
- C. podrównikowego morskiego.
- D. równikowego wybitnie wilgotnego.

b) W strefie klimatycznej, dla której wykonano diagram klimatyczny, występują

- A. sawanna i gleby czerwonożółte.
- B. pustynia i gleby czerwone.
- C. roślinność śródziemnomorska i gleby cypryjskie.
- D. wilgotny las równikowy i mady.

4 Na podstawie mapy wykonaj polecenia.

(.../2 pkt)

a) **Podkreśl właściwe dokończenie zdania.**

Procesem pustynnienia jest zagrożony obszar oznaczony literą A / B.

b) **Podaj dwie przyczyny procesu pustynnienia.**

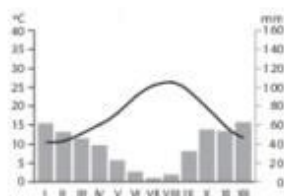
5 Do podanych nazw państw dopisz nazwy ich stolic.

(.../2 pkt)

a) Egipt –

b) Etiopia –

6 Poniżej przedstawiono klimatogram przedstawiający dane typowe dla jednego z klimatów występujących w Afryce. (.../4 pkt)

a) **Podkreśl właściwe informacje dotyczące strefy klimatyczno-roślinno-glebowej, dla której typowe dane przedstawiono na klimatogramie.**

A. Strefa klimatyczna:

równikowa, podrównikowa, zwrotnikowa, podzwrotnikowa

B. Strefa roślinna:

sawanny, lasy deszczowe, pustynie i półpustynie, makia

C. Strefa glebowa:

gleby cyrkonowe, gleby ferralitowe, gleby cyrkonowoczerwone, szaroziemie i gleby pustynne

D. Obszar występowania:

okolice Przylądka Igielnego, Kotlina Konga, Kalahari, Wyżyna Wschodnioafrykańska

7 Dopasuj do wymienionych problemów głodu i niedożywienia po jednym przykładzie spośród podanych. (.... /3 pkt)

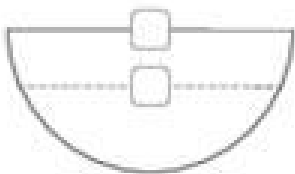
obniżona sprawność umysłowa, zwiększenie powierzchni lasów równikowych, pustynnienie, zwiększenie poziomu mechanizacji rolnictwa

- a) Przyczyna głodu i niedożywienia –
- b) Skutek –
- c) Metoda walki z głodem i niedożywieniem –

8 Wskaż dwa czynniki utrudniające rozwój nowoczesnych działów gospodarki w Afryce. (.... /2 pkt)

- A. Niedobór wykwalifikowanych pracowników.
- B. Pustynnienie.
- C. Niestabilna sytuacja polityczna.
- D. Brak urodzajnych gleb.

9 Na podstawie schematu wykonaj polecenia. (.... /5 pkt)

a) Dorysuj strzałki wskazujące kierunek wiania pasatów na półkuli południowej.

b) Wpisz w ramki na rysunku odpowiednie oznaczenia układów barycznych: N – niż baryczny, W – wyż baryczny.

c) Podkreśl właściwe dokończenia zdań.

- A. Pasaty na półkuli południowej mają kierunek **północno-zachodni / południowo-zachodni**.
- B. Deszcze zenitalne tworzą się nad **zwrotnikami / równikiem**.
- C. W wyniku cyrkulacji pasatowej ciepłe powietrze nad równikiem **opada / się unosi**.

10 Wymień trzy społeczno-ekonomiczne przyczyny głodu i niedożywienia w Etiopii. (.... /3 pkt)

11 Dopisz literę E jeśli dana atrakcja turystyczna znajduje się w Etiopii lub literę K – jeśli jest w Kenii. (.... /4 pkt)

- 1. Zabytkowe miasto Lamu

2. Zwiedzanie wioski Masajów

3. Szczątki pracownika w Muzeum Narodowym w Addis Abebie

4. Uczestniczenie w święcie Timkat

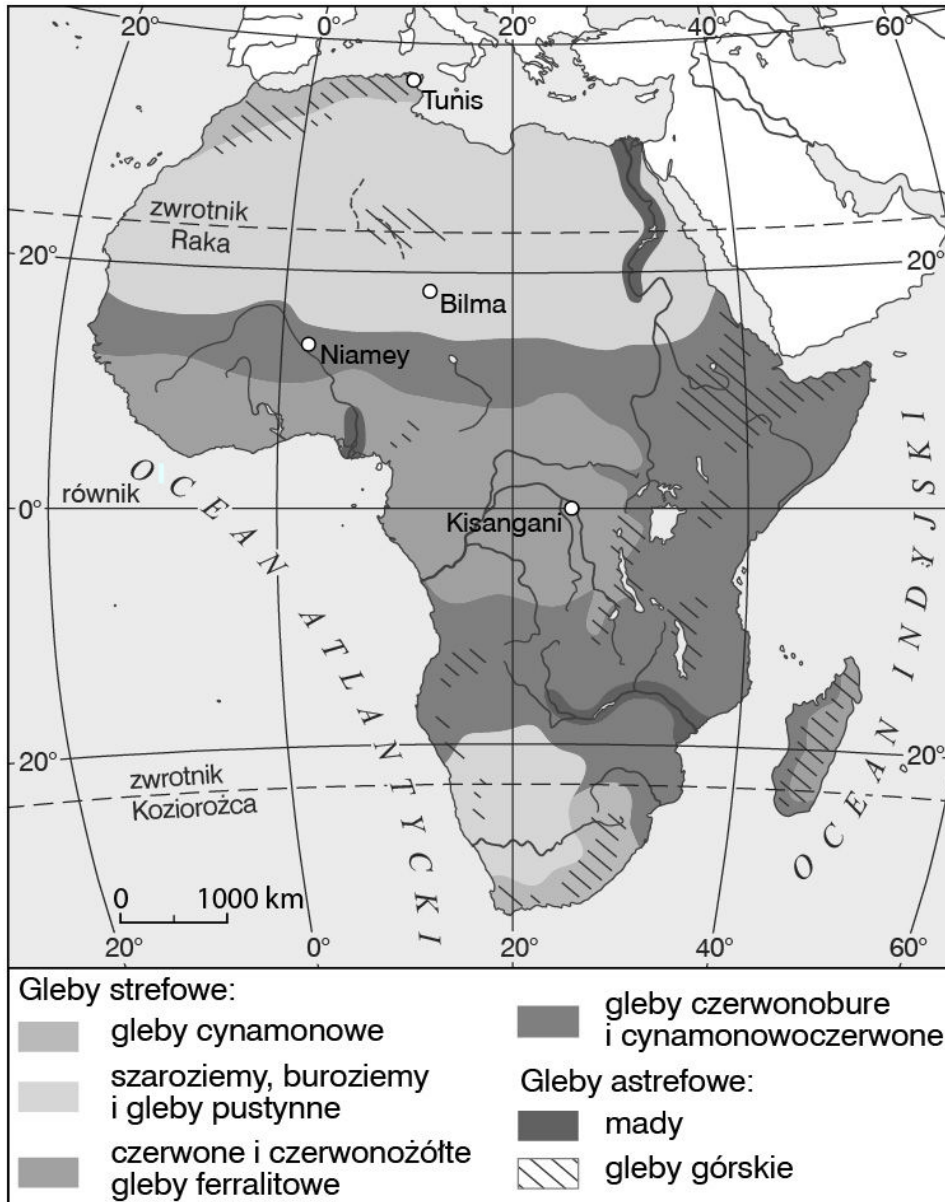
12 Podkreśl nazwy dwóch państw, w których wartość PKB na osobę wynosi mniej niż 1 tys. dolarów.

(.../2 pkt)

Libia, Egipt, Etiopia, Somalia, Gwinea Równikowa

13 Na podstawie mapy rozmieszczenia gleb w Afryce dopisz do wymienionych obszarów nazwy występujących tam typów gleb.

(.../2 pkt)

A. Sahara –

B. Dolina Nilu –

14 Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A lub B i jej uzasadnienie: 1, 2 lub 3.

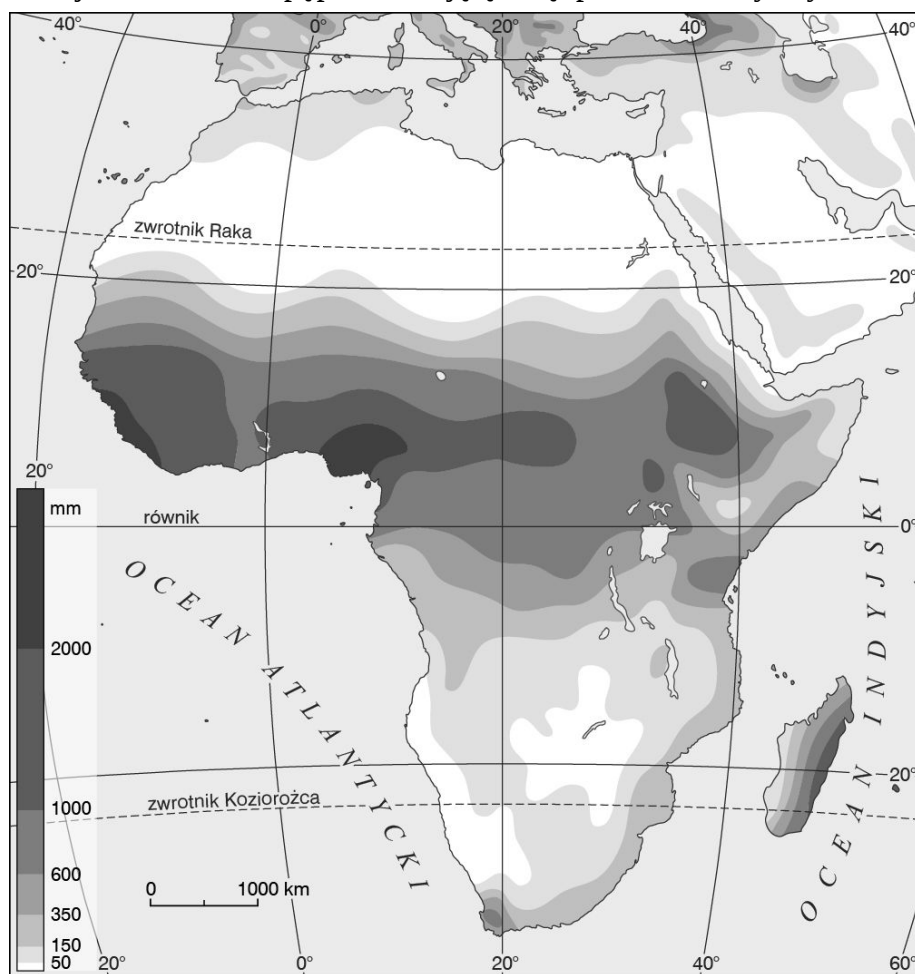
(.../1 pkt)

Warunki dla rozwoju rolnictwa w strefie Sahelu są

A.	korzystne,	dlatego	1.	uprawia się tam głównie pszenicę.

B.	niekorzystne,	2.	uprawia się tam głównie kakaowce.
		3.	przeważa tu pasterstwo koczownicze.

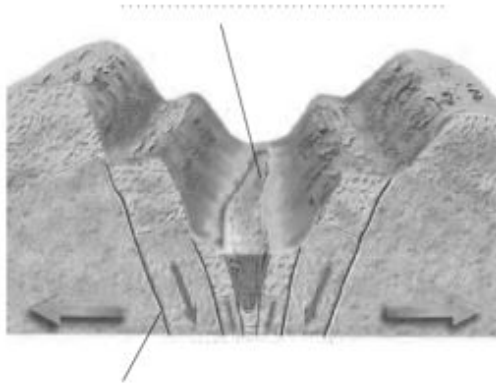
15. Poniżej zamieszczono mapę przedstawiającą sumę opadów atmosferycznych w Afryce od października do marca. (.... /3 pkt)

Oceń prawdziwość informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F, jeśli jest fałszywa.

1.	Największe sumy opadów atmosferycznych występują na wybrzeżu Zatoki Gwinejskiej.	P	F
2.	Chłodny Prąd Benguelski wpływa na obniżenie sum opadów atmosferycznych na południowym wybrzeżu Afryki.	P	F
3.	Na zwrotniku Raka sumy opadów atmosferycznych są większe niż na zwrotniku Koziorożca.	P	F

16. Podpisz wskazane na schemacie elementy systemu Wielkich Rowów Afrykańskich. (.... /2 pkt)

17 Spośród podanych poniżej informacji wybierz te, które dotyczą Afryki. (..../3 pkt)

- a) Najdłuższa rzeka: Nil Kongo
 b) Najwyższy szczyt: Kibo Kenia
 c) Symetryczne położenie względem: południka 0° równika

18 Dopasuj odpowiednie hasła do podanych poniżej punktów. (..../3 pkt)

Batian, Kilimandżaro, Nairobi, Jezioro Wiktorii, Masajowie, Lamu, Rezerwat Masai Mara, Mombasa, Mursi, Rezerwat Kakamega Forest, Jezioro Turkana

- A. Stolica Kenii -
 B. Jezioro znajdujące się na północy Kenii -
 C. Najstarsze miasto Kenii -

19 Połącz nazwę surowca mineralnego z nazwą kraju, na którego obszarze jest on wydobywany w znacznych ilościach. (..../3 pkt)

1. węgiel kamienny	A. RPA
2. rudy miedzi	B. Sudan
3. ropa naftowa	C. Demokratyczna Republika Konga
	D. Egipt

20 Skreśl nazwę rośliny, której nie uprawia się w Afryce. (..../1 pkt)

sorgo, kakao, ziemniaki, palma daktylowa, bawełna, trzcina cukrowa

21 Literami ŻO oznacz cechy rolnictwa żarowo-odłogowego, a literą P – rolnictwa plantacyjnego. (..../2 pkt)

1. Duże zużycie środków ochrony roślin.
2. Żywność przeznaczana na sprzedaż.
3. Wypalanie fragmentów lasu w celu pozyskania gruntów pod uprawę.
4. Wysoka wydajność produkcji.

22 Wymień trzy warunki przyrodnicze utrudniające rozwój rolnictwa w Afryce. (..../3 pkt)

23 Oceń prawdziwość informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F jeśli jest fałszywa. (..../3 pkt)

1.	Najstarszym miastem Kenii jest Nairobi, słynące z domów zbudowanych z koralowców, licznych meczetów i braku aut.	P	F
2.	W ostatnich latach Kenię odwiedza rocznie ok 1,5 mln. turystów.	P	F

3.	Jednym z języków urzędowych Kenii jest suahili.	P	F

24 Wskaż dwie przyczyny trudnej sytuacji gospodarczej Afryki.

(.../2 pkt)

- A. Duże zadłużenie zagraniczne.
- B. Zbyt duże zatrudnienie w sektorze usług.
- C. Duże inwestycje obcego kapitału w rynki afrykańskie.
- D. Uzależnienie od polityki krajów wysoko rozwiniętych.

25 Wybierz zestaw, w którym znajdują się numery wyrażen charakteryzujących warunki rozwoju rolnictwa w Afryce.

(.../1 pkt)

- 1. Niedostatek wody i częste susze.
- 2. Mała powierzchnia gospodarstw.
- 3. Duży odsetek zatrudnionych w rolnictwie.
- 4. Duże zużycie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin.
- 5. Możliwość uprawy roślin tylko w okresie letnim.

A. 3, 4, 5 B. 2, 3, 4 C. 1, 2, 3 D. 2, 3, 5

26 Zaznacz podpunkt, który nie opisuje przyczyn głodu i niedożywienia w Etiopii.

(.../1 pkt)

- A. Konflikty zbrojne.
- B. Niski przyrost naturalny.
- C. Prymitywne metody upraw.
- D. Długotrwałe susze.
- E. Brak żyznych gleb.

27 Dopasuj nazwę państwa do cechy gospodarki, która go charakteryzuje (Uwaga: jedna z nazw nie pasuje do żadnego opisu).

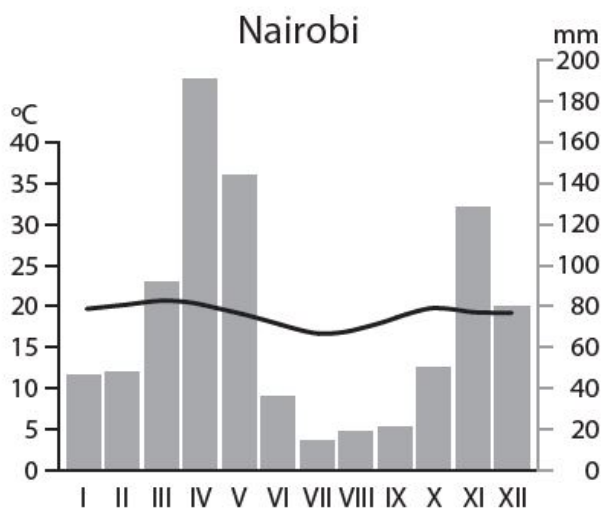
(.../3 pkt)

Etiopia, Algieria, RPA, Egipt

- 1) Udział surowców mineralnych w strukturze eksportu tego kraju wynosi ok. 90%.
- 2) W tym kraju znajdują się najbogatsze złoża surowców mineralnych w Afryce, m.in. platyny, chromu i diamentów.
- 3) Z powodu niespokojnej sytuacji politycznej dochody z turystyki tego kraju znacznie zmalały.

28 Na podstawie klimatogramu dla Nairobi wykonaj polecenia.

(.../3 pkt)

Na podstawie klimatogramu dla Nairobi wykonaj polecenia.

a) Podaj jedną cechę rozkładu temperatury powietrza.

b) Podkreśl właściwe uzupełnienie zdania.

Charakterystyczną cechą klimatu Nairobi jest **duża** / **mala** amplituda temperatury powietrza oraz występowanie **jednej** / **dwóch** pór deszczowych.

29 Uzupełnij schemat tak, aby prawidłowo przedstawiał układ stref klimatyczno-roślinno-glebowych Afryki, począwszy od równika. (..../2 pkt)

- A. Strefa lasów równikowych.
- B. Strefa sawann.
- C. Strefa śródziemnomorska.
- D. Strefa pustyń i półpustyń.

30 Literą P oznacz przyczyny, a literą S – skutki głodu i niedożywienia w Etiopii. (..../3 pkt)

1. Bardzo wysoki przyrost naturalny.
2. Pogorszenie sytuacji społeczno-ekonomicznej społeczeństwa.
3. Plagi szkodników.

31 Podkreśl cechy afrykańskiego rolnictwa. (..../2 pkt)

- a) Duże zużycie nawozów.
- b) Niska wydajność produkcji rolnej.
- c) Duży odsetek pracujących w rolnictwie.
- d) Rolnictwo oparte na uprawie pszenicy, kawy i owoców cytrusowych.

32 Znajdź błędy w poniższym tekście. Popraw błędne informacje na prawdziwe. (..../2 pkt)

Kenia jest położona w strefie klimatów zwrotnikowych. We wschodniej części kraju występuje klimat podrównikowy suchy z jedną porą deszczową, zaś na zachodzie – podrównikowy wilgotny z trzema porami deszczowymi. W granicach Kenii znajdują się fragmenty dwóch wielkich afrykańskich jezior: Jeziora Wiktorii i Jeziora Turkana.

błąd:, poprawnie:

błąd:, poprawnie:

33 Na zachodzie kontynentu jest położone Wagadugu (12°N, 2°W). Na podstawie mapy oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia. (..../4 pkt)

- Zaznacz położenie Wagadugu kropką na mapie i wpisz obok literę W.
- Podaj współrzędne Dżibuti i wpisz je do tabeli.

Współrzędne geograficzne Dżibuti	
Szerokość geograficzna	
Długość geograficzna	

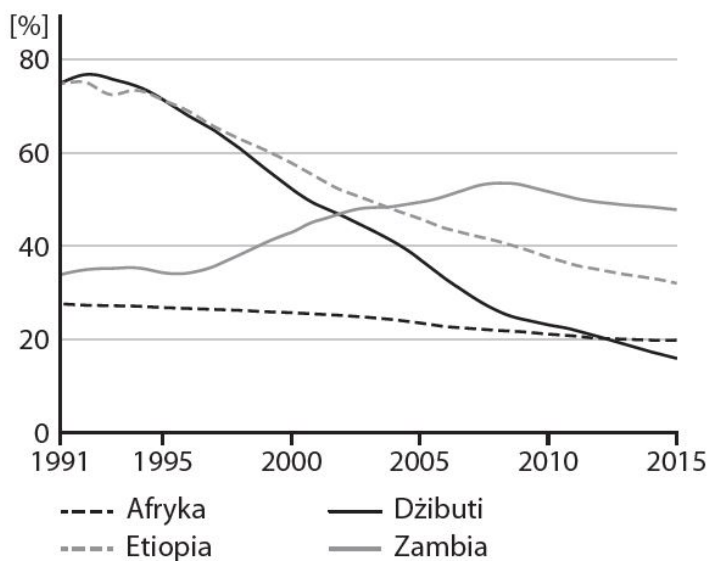
c) Oblicz rozciągłość równoleżnikową w stopniach między Wagadugu a Dżibuti.

34 Wyjaśnij, w jaki sposób wprowadzenie nowych technologii upraw może pomóc w walce z problemem głodu i niedożywienia w Etiopii. (..../1 pkt)

35 Podkreśl właściwe uzupełnienie zdań. (..../3 pkt)

- Około 50% wszystkich turystów przyjeżdżających do Afryki wybiera **północną / południową** część kontynentu.
- Głównymi atrakcjami Kenii i Tanzanii są **zabytki starożytności / parki narodowe i rezerваты przyrody**.
- Liczba turystów odwiedzających Afrykę **rośnie / spada**.

36 Na wykresie przedstawiono odsetek ludności niedożywionej w Afryce i wybranych krajach tego kontynentu. (..../2 pkt)

Na podstawie danych uzupełnij luki w zdaniach.

Przykładem kraju, w którym odsetek osób niedożywionych w ostatnich 20 latach spadł najbardziej, jest
Wartość ta zmniejszyła się od 1995 roku o ok.punktów procentowych.

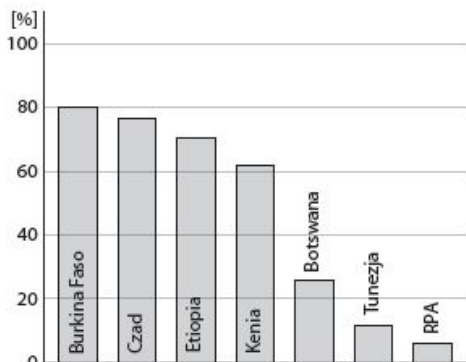
37 Spośród podanych niżej nazw podkreśl nazwy roślin plantacyjnych uprawianych w Afryce.

(.../2 pkt)

bananowce, bawełna, herbata, ziemniaki, kawowce

38 Oceń prawdziwość informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F, jeśli jest fałszywa.

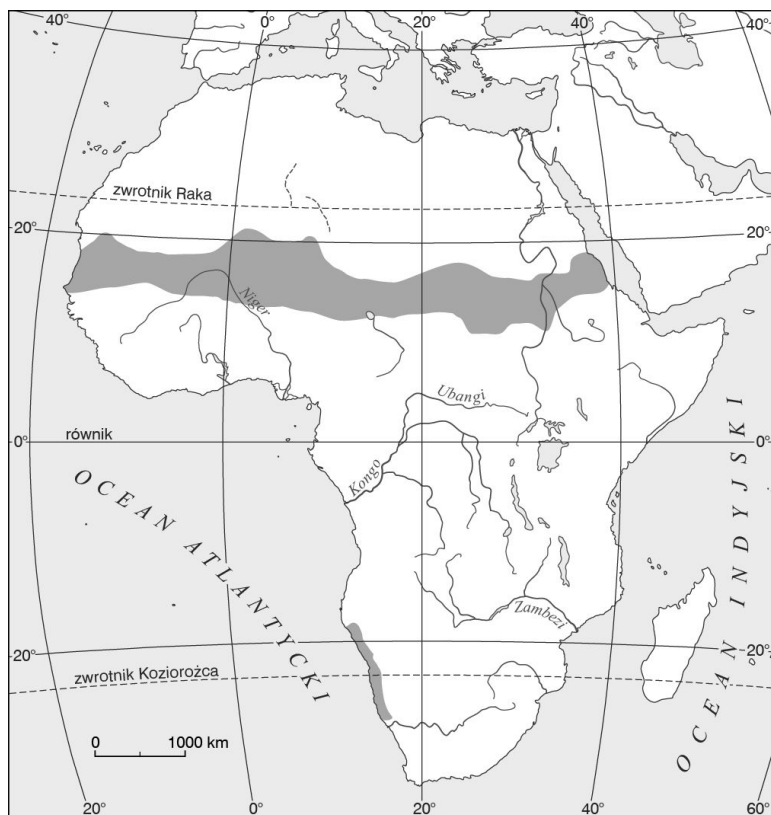
(.../3 pkt)

1.	W Kenii w rolnictwie pracuje ponad dwukrotnie więcej ludzi niż w Botswanie.	P	F
2.	Co dziesiąty mieszkaniec Tunezji pracuje w rolnictwie.	P	F
3.	W Burkina Faso w rolnictwie pracuje cztery razy więcej ludzi niż w pozostałych sektorach gospodarki.	P	F

39 Na podstawie mapy wykonaj polecenia.

(.../2 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A lub B i jej uzasadnienie 1 albo 2.

Warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa w zaznaczonych na mapie miejscach są

A.	sprzyjające,	ponieważ	1.	charakteryzują się odpowiednią ilością

			opadów atmosferycznych, niższymi wartościami temperatury powietrza oraz występowaniem żyznych gleb.
B.	niesprzyjające,	2.	charakteryzują się niedostatkim wody i postępującym procesem pustynnienia.

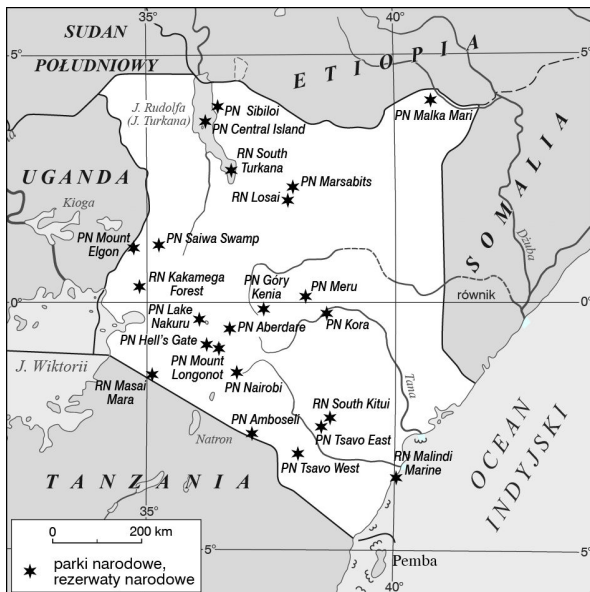
40 Skreśl w zdaniach błędne informacje dotyczące rolnictwa Afryki.

(.../3 pkt)

- A. Większość ziem uprawnych znajduje się we wschodniej i środkowej / w zachodniej i północnej części kontynentu.
 B. W wielu krajach afrykańskich (np. Czad, Etiopia) w rolnictwie pracuje nawet 20% / 70% zatrudnionych.
 C. W strefie Sahelu rozszerzają się obszary pustynne na skutek wprowadzenia osiadłego rolnictwa / stosowania pasterstwa koczowniczego.

41 Na podstawie mapy prezentującej położenie parków narodowych i rezerwatów narodowych w Kenii wykonaj polecenia.

(.../4 pkt)

a) Odczytaj nazwę parku narodowego położonego na 1°6'N; 35°7'E.

b) Policz ilość parków narodowych położonych rzeką Tana.

c) Podaj nazwę parku narodowego położonego przy granicy z Etiopią.

d) Podaj przybliżoną odległość między RN Masai Mara a PN Meru.

42 Oceń prawdziwość informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F, jeśli jest fałszywa.

(.../3 pkt)

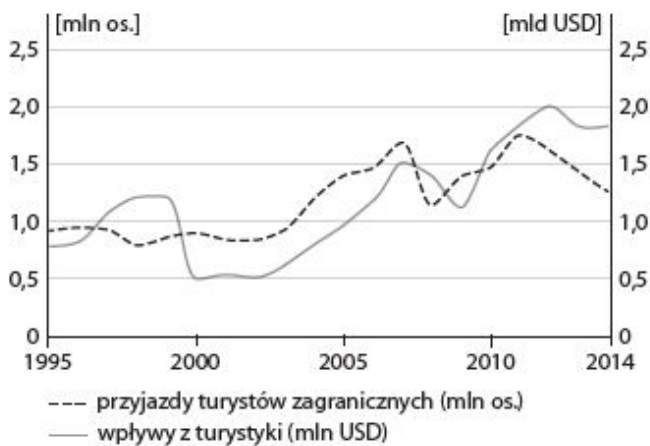
1.	Kibo to najwyższy szczyt Afryki.	P	F
2.	Obszary bezodpływowe zajmują 30% powierzchni Afryki.	P	F
3.	Sahara leży w strefie klimatu równikowego.	P	F

43 Wymień trzy czynniki ograniczające ruch turystyczny w Kenii.

(.../3 pkt)

44 Przeanalizuj wykres i uzupełnij zdania, skreślając błędną odpowiedź lub wpisując poprawne informacje.

(.../3 pkt)

W 2014 roku przyjechało do Kenii mln turystów. W latach 2000–2007 wpływy z turystyki wzrosły o około **jeden / dwa** mld USD. Najwyższe wpływy z turystyki Kenia osiągnęła w roku.

45 Podkreśl właściwe dokończenia zdań.

(.../3 pkt)

- A. Podstawową formą gospodarowania w strefie Sahelu jest rolnictwo **plantacyjne / nomadyzm**.
- B. Nomadzi przemieszczają się w poszukiwaniu lepszego **miejsca pod uprawę bawełny / do wypasu zwierząt**.
- C. Klimat strefy Sahelu charakteryzuje się wysokimi wartościami temperatury powietrza i **wysokimi / niskimi** sumami opadów atmosferycznych.

46 Podaj dwie cechy rolnictwa żarowo-odłogowego.

(.../2 pkt)

47 Podkreśl nazwę prądu morskiego, który przyczynia się do zwiększania opadów na południowo-wschodnim wybrzeżu Afryki.

(.../1 pkt)

ciepły Prąd Gwinejski, chłodny Prąd Benguelski,

ciepły Prąd Mozambicki

48 Podaj nazwy trzech afrykańskich rzek.

(.../1 pkt)

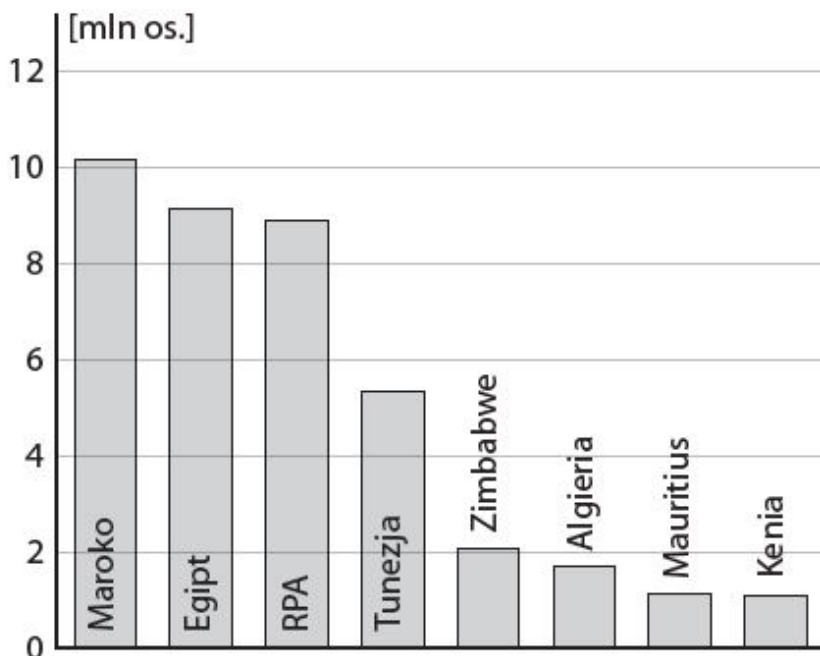
49 Oceń prawdziwość informacji. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F, jeśli jest fałszywa.

(.../2 pkt)

1.	Główne rośliny żywieniowe w Afryce to proso i sorgo.	P	F
2.	W niektórych krajach, np. w RPA i Kenii, zwiększa się rola turystyki w gospodarce.	P	F
3.	W północnej części Afryki występuje wiele surowców mineralnych, ale brak jest ropy naftowej.	P	F

50 Uzupełnij informacje w zdaniach.

(.../3 pkt)

- A. W 2015 r. Maroko odwiedziło ok. turystów.
- B. Tunezję odwiedziło o ok mniej turystów niż Egipt.
- C. Jedynym krajem, spośród wymienionych, który nie leży na kontynencie afrykańskim jest

51 Wybierz zestaw, w którym opisano przyczyny spadku poziomu niedożywienia ludności Etiopii w ostatnich latach. (.... /1 pkt)

1. Rekultywacja gleb.
2. Sprowadzanie pracowników z państw ościennych.
3. Wprowadzanie nowych technologii upraw i mechanizacja rolnictwa.
4. Wprowadzanie rolnictwa żarowo-odłogowego.
5. Edukacja rolników.

A. 1, 3, 5 B. 2, 3, 5 C. 1, 2, 4 D. 3, 4, 5

52 Zaznacz dwa podpunkty, w których wymieniono atrakcje turystyczne Etiopii. (.... /2 pkt)

- a) Kościoły w Lalibeli.
- b) Wyprawa na Kilimandżaro.
- c) Zwiedzanie piramidy Cheopsa.
- d) Szczątki pracownika w Muzeum Narodowym w Addis Abebie.

53 Oceń prawdziwość informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F, jeśli jest fałszywa. (.... /3 pkt)

1.	Etiopię charakteryzuje bardzo wysoki przyrost naturalny.	P	F
2.	Etiopia leży we wschodniej Afryce.	P	F
3.	Podstawą etiopskiej gospodarki jest przemysł wydobywczy.	P	F

54 Dopisz do poniższych opisów właściwe nazwy obiektów geograficznych. (..../3 pkt)

- A. Najwyższy szczyt Etiopii –
- B. Wyżyna znajdująca się w zachodniej części Etiopii –
- C. Kraj sąsiadujący z Etiopią od zachodu –

55 Wybierz właściwe uzupełnienia zdań. (..../3 pkt)

Etiopia leży na północ / południe od równika. To kraj nizinny / wyżyny. Charakterystyczną cechą klimatu Etiopii jest występowanie pory deszczowej między czerwcem a wrześniem / listopadem a lutym.

56 Podkreśl nazwy dwóch państw wysoko rozwiniętych gospodarczo. (..../2 pkt)

Egipt, Niger, Somalia, RPA, Tanzania

57 Skreśl nazwę państwa, w którym eksport surowców mineralnych nie odgrywa znaczącej roli w tworzeniu PKB. (..../1 pkt)

Angola, Algieria, Nigeria, Somalia, Niger

58 Poniżej opisano dwa problemy gospodarcze Afryki. Do każdego z nich dopisz jedną przyczynę. (..../2 pkt)

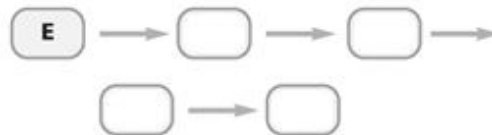
1. Niewielkie możliwości rozwoju przemysłu wydobywczego.
2. Ograniczone szanse na rozwój nowoczesnych gałęzi przemysłu.

59 Oceń prawdziwość informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F, jeśli jest fałszywa. (..../3 pkt)

1.	Większość najbiedniejszych państw Afryki znajduje się w strefie Sahelu oraz w pasie równikowym.	P	F
2.	Przemysł przetwórczy w większości afrykańskich państw bardzo wydajny.	P	F
3.	W Afryce wydobywa się znaczną ilość ropy naftowej i rud miedzi.	P	F

60 Uzupełnij poniższy schemat tak, aby przedstawiał kolejne etapy pustynnienia na obszarze Sahelu. (..../2 pkt)

- A. Katastrofalne susze oraz nadmierne wykorzystywanie zasobów wodnych, m.in. do nawadniania pól.
- B. Powiększanie obszarów pustynnych.
- C. Zamienianie obszarów sawanny na pola uprawne.
- D. Rozpowszechnianie osiadłego trybu życia.
- E. Wzrost liczby ludności.

61 Podkreśl nazwę obszaru o współrzędnych geograficznych 20°N, 10°E. Następnie zaznacz prawidłowe informacje w zamieszczonym poniżej zdaniu. (..../3 pkt)

- a) Sahara.
- b) Ujście Kongo.
- c) Kalahari.

Obszar ten charakteryzuje się **bardzo małą** / **dużą** gęstością zaludnienia, ponieważ występują tam **sprzyjające** / **niesprzyjające** warunki klimatyczne i glebowe do osiedlania się ludności.

62 Oceń prawdziwość informacji. Wybierz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F, jeśli jest fałszywa.

(.../3 pkt)

1.	Kibo to najwyższy szczyt Afryki.	P	F
2.	Najzasobniejszą w wodę rzeką Afryki jest Kongo.	P	F
3.	Sahara leży w strefie klimatu równikowego.	P	F